

NÁVRAT DIVOKÝCH KONÍ 2025

Foto a videa ke stažení

Od prvního transportu posledních divokých koní do Zlaté stepi uběhl skoro rok. Koně Převalského se tak díky Zoo Praha po stovkách let navrátili do středního Kazachstánu, země svých předků.

Úspěšnému vypuštění koní však předcházely více než roční přípravy velmi náročného transportu, který se neobešel bez komplikací. Zoo Praha i pracovníci Asociace na ochranu biodiverzity Kazachstánu (ACBK) se museli vypořádat nejen s nečekanými záplavami, které poškodily ohrady a další objekty reintrodukčního centra Alibi, ale i se zničením mnohých úseků přístupové cesty. Ani samotný transport koní však neprobíhal bez potíží. Armádní letoun CASA letící z Berlína čelil technickým problémům a hřebec Pelle z pražského transportu si začal sedat v bedně. To by ho mohlo vzhledem k mnohahodinovému transportu stát život, do Kazachstánu proto neodcestoval.

Letos 2. června čeká Zoo Praha a Národní park Hortobágy další zdvojený transport do Zlaté stepi. A i tentokrát půjde o extrémně náročnou a riskantní operaci.

Historický okamžik – transport koní Převalského 2024

Historicky první transport koní Převalského z evropských zoologických zahrad – Zoo Praha a Tierparku Berlín – do oblasti Altyn Dala ve středním Kazachstánu, odstartoval 3. června 2024. Přestože přípravy byly dlouho a pečlivě plánované, pracovníci organizací se museli potýkat se značnými komplikacemi.

Největší výzvou se staly nečekané záplavy, které zasáhly na přelomu března a dubna celou oblast středního Kazachstánu včetně reintrodukčního centra Alibi. Voda poškodila aklimatizační ohrady i přístupové cesty, které měly sloužit k přepravě zvířat z letiště v Arkalyku. Díky intenzivnímu úsilí kazachstánských kolegů z ACBK a finanční podpoře Ministerstva zahraničních věcí ČR a společnosti Bidfood se však podařilo tyto překážky překonat.

Potížím však čelil i samotný transport koní. Technické problémy armádního letounu CASA z Berlína vedly k dvoudennímu zpoždění. Hřebce Pelleho z pražského transportu, který si v transportní bedně začal sedat, museli chovatelé místo na letiště poslat do zoo. Přes všechny nástrahy se však 4. června, po více než třicetihodinové cestě letadlem a následné přepravě nákladními vozy, podařilo vypustit první koně Převalského. Do aklimatizačních ohrad v kazašských stepích tak z přepravních boxů poprvé vyběhly pražské klisny Zeta II., Ypsilonka a jako třetí hřebec Zorro. Čtyři berlínské klisny – Wespe, Umbra, Sary a Tessa – je následovaly o dva dny později.

Jak se daří koním Převalského ve Zlaté stepi?

Sedm koní Převalského, kteří byli minulý rok transportováni do Kazachstánu, úspěšně prošlo aklimatizací a po zimě, kdy teploty padají až na -30 stupňů Celsia, jsou v dobré kondici. Nyní se připravují na vypuštění do volné přírody.

Koně po příjezdu do reintrodukčního centra Alibi strávili několik měsíců v aklimatizačním výběhu. Pražský a berlínský transport zůstal až donedávna rozdělený do dvou skupin. Zejména pražští koně byli už po pár dnech ve výběhu „jako doma“. Spokojeně se pásli, pili z napajedel, a dokonce brzy došlo i k prvním náznakům páření, což ukazovalo na jejich dobrý zdravotní stav. Ve skupině klisen z Berlína od počátku probíhalo ustalování sociální hierarchie, které se projevilo zejména mírným utlačováním jedné z klisen – Sary. Nejedná se však o nic neobvyklého, podobné projevy jsou totiž pro vytváření přirozené sociální struktury typické a nejsou důvodem k obavám.

V dubnu 2025 muselo být složení skupin koní upraveno kvůli povodním, které se nečekaně opakovaly a poškodily oplocení ohrad a příjezdové cesty. Z těchto důvodů byly obě skupiny spojeny – všech sedm koní je nyní pohromadě v jedné aklimatizační ohradě. Zvířatům byla také s příchodem jara preventivně aplikována vakcína proti piroplazmóze, onemocnění přenášenému klíšťaty.

GPS obojky pro Wespe a Umbru

Aby bylo stádo po vypuštění do volné krajiny dohledatelné, nasadili pracovníci organizace ACBK dvěma klisnám GPS obojky. Tzv. obojkování předcházela řada příprav a pečlivé vybírání jedinců. Nakonec byly vybrány klisny Wespe a Umbra, u kterých nebylo podezření na březost.

Každé zvíře je třeba před aplikací obojku uspat. V rozsáhlé ohradě je však skoro nemožné se k zvířeti přiblížit natolik, aby jej bylo možné zasáhnout tzv. foukačkou nebo narkotizační puškou. Proto už několik týdnů před samotným uspáváním pracovalo reintrodukční centrum na tréninku koní. Ti se museli naučit chodit do menších dvorků, kde na ně jako lákadlo čekala chutná potrava. Ač sledovací obojky nesou pouze dvě klisny, harém zůstává většinou pospolu, a tak budeme znát do budoucna polohu celého stáda.

Transport 2025 bude v zelené barvě

Autorem vizuálu letošního transportu je stejně jako v loňském roce český přírodovědec a ilustrátor Jan Dungel.

Loga partnerských organizací 2025

Plán transportu 2025

Letošní transport odstartuje 2. června zároveň z České republiky i z Maďarska. Mezipřistání jsou plánována v Istanbulu a Baku. Cílem letounů je letiště v Arkalyku, odkud bude transport pokračovat pozemní cestou do reintrodukčního centra Alibi.

Letový plán

Transport z České republiky začne v brzkých ranních hodinách v Dolním Dobřejově, v prostředí tzv. České Sibiře. Právě zde se nachází chovná a aklimatizační stanice, kde na cestu do země svých předků čekají kandidáti na transport. Stejně jako v předchozích letech je na místo dopraví letouny Armády České republiky.

Kolona s naloženými koňmi vyrazí 2. června z Dolního Dobřejova v 10.30 na vojenské letiště Praha-Kbely, kde proběhne tisková konference. Armádní letoun CASA vzlétne přibližně o půl druhé. Koně z maďarského Národního parku Hortobágy vzlétnou rovněž letounem CASA z Debrecínu po třetí hodině. Následovat bude v podvečerních hodinách zastávka v Istanbulu a druhý den v časných ranních hodinách v Baku. Cílem je 3. června letiště v kazachstánském Arkalyku, kde by měla česká CASA dosednout okolo půl osmé ráno. Letoun z Maďarska by ji měl následovat po půl hodině. V odpoledních hodinách by měli všichni koně dorazit pozemní cestou do reintrodukčního centra Alibi.

Kdo poletí do Zlaté stepi tentokrát?

Vybraní kandidáti koně Převalského pro let z Prahy

Do Kazachstánu by letos mělo být přepraveno osm koní. „Převaláků“ nominovaných pro vypuštění do volné přírody oblasti Altyn Dala, tedy Zlaté stepi, je ale celkem třináct, je totiž třeba počítat i s případnými náhradníky. Vizitky všech kandidátů pro projekt Návrat divokých koní 2025 naleznete níže.

Yves, ♂, *21. 4. 2020 v Praze

Yves se narodil jako 241. hříbě v chovu Zoo Praha matce Haře a otci Lenovi. Po přesunu z rodného stáda v roce 2021 strávil poslední roky v hřebčí skupině chovné a aklimatizační stanice v Dolním Dobřejově. Momentálně je vůdčím hřebcem. Je nejstarším a také nejstatnějším z potenciálně transportovaných hřebců. Typická je pro něj rozhozená hříva a zcela černé nohy.

Whisky, ♂, *10. 5. 2022 v Gießenu (Německo)

Mladý hřebec narozený v německé semi-rezervaci Gießen přicestoval do bakalářského stáda v Dolním Dobřejově již v lednu 2024. Z důvodu drobných zdravotních komplikací nakonec nemohl odletět v loňském roce, snad se mu to tedy povede letos. Jeho matkou je klisna Sienna a otcem Spike. Vyznačuje se výrazným černým zbarvením na předních nohách s nápadným zebrováním. Má perfektní stojatou hřívu bez kštice.

Galvan, ♂, *14. 9. 2023 v Curychu (Švýcarsko)

Mladý hřebeček narozený ve švýcarském Wildnisparku Curych je letos nejmladším kandidátem. Jeho matkou je Tanja a otcem Spagat. Galvan je statný s typickým hřebčím zbarvením, kdy je krk a hlava nápadně tmavší než zbytek těla. Celkové odstíny těla jsou spíše do červena. Hříva se mu vlní a má nepatrnou kštici.

Xaya, ♀, *2. 8. 2022 v Kerkrade (Nizozemsko)

Nejmladší letošní kandidátka pochází z nizozemské Gaia Zoo v Kerkrade a do Dolního Dobřejova přicestovala v létě roku 2024. Od ostatních se učí, jak si vybojovat své místo v hierarchii. Je drobnější postavy a má vykrojenou moučnou hubu a hřívu s mírnou kšticí. Její matkou je Xena a otcem hřelec Solero.

Davina, ♀, *18. 9. 2020 v Curychu (Švýcarsko)

Pochází ze švýcarského Wildnisparku Curych. Její matkou je Sevi a otcem Spagat. Přišla k nám však z Wildparku Bruderhaus Winterthur, kde trávila dospívání ve skupině klisen. Má výrazně černé přední nohy se zebrováním, celá je pak spíše tmavšího zbarvení. Má také perfektně stojatou hřívu bez kštice.

Zina II, ♀, *26. 12. 2021 v Dolním Dobřejově

Světle zbarvená klisna se narodila matce Yaře a otci Lenovi v Dolním Dobřejově netypicky v období vánočních svátků. Přes svůj životní start v mrazivých teplotách od začátku dobře prospívala a projevila houževnatost a odolnost – zásadní vlastnosti pro přežití v chladných stepích. Jejím největším poznávacím znakem je světlé zbarvení a v jednom místě klesající a vlnící se hřívka bez kštice.

Grâce, ♀, *19. 3. 2022 v Han-sur Lesse (Belgie)

Grâce je statná klisna z belgického Han-sur Lesse, která k nám dorazila na podzim loňského roku. Její matkou je Míri a otcem hřebec Xaran. Vyniká klidnou a důvěřivou povahou a ukázkovým exteriérem s výrazně černými nohama, zebrováním a výraznou stojatou černou hřívou bez kštice. Jejím poznávacím znamením je mírná klabonosá hlava.

Koně Převalského vybraní pro let z Hortobágy

Csárdás, ♀, *20. 4. 2022 v Hortobágy (Maďarsko)

Rodiče této klisny – otec Morgo a matka Tango – jí předali nejen dobré geny, ale i odolnou povahu. Díky své vzpřímené dvoubarevné hřívě, napůl tmavému ocasu a výraznému přechodu mezi moučnou tlamou a tělem je nezaměnitelná.

Bűbáj, ♀, *4. 6. 2021 v Hortobágy (Maďarsko)

Bűbáj je dcerou hřebce Tobiasa a klisny Rosalinde. Je snadno rozpoznatelná díky svému načervenalému zbarvení. Dalším znakem je velmi netypické umístění víru, který je hluboko pod úrovní spojnice očních koutků. Typická je také její krátká, tmavá a vzpřímená hřívá. Jedná se o povahově přátelskou klisnu, která má blízko k další z kandidátek, klisně Celeb.

Celeb, ♀, *4. 5. 2022 v Hortobágy (Maďarsko)

Rodiče této elegantní klisny jsou otec Inas a matka Remek. Pro Celeb je typický tmavý příčný pruh na přechodu krku a hřbetu a celkově tmavšímu našedlému zbarvení krku, které jí zůstává i v letní srsti. Má také tmavou vzpřímenou hřívu.

Cili, ♀, *22. 5. 2022 v Hortobágy (Maďarsko)

Cili je dcera hřebce Rajta a klisny Zoiry. Jedná se o menší klisnu s kompaktní postavou. Má kratší, vzpřímenou a dvoubarevnou hřívu a její hlava směrem k čumáku tmavne. Na zbytku těla má spíše jednolitě světlejší zbarvení.

Díva, ♀, *4. 5. 2023 v Hortobágy (Maďarsko)

Díva je velmi přátelská a zvědavá klisna. Nad karpem má výrazný pruh, který ji mezi ostatními kandidáty činí jedinečnou. Její matka Levendula je největší a nejdominantnější klisna ve skupině. Otcem Dívy je hřelec Lennie.

Dóra, ♀, *8. 8. 2023 v Hortobágy (Maďarsko)

Dóra je klisna spíše plaché povahy. Na levé zadní noze má zahojenou jizvu, která jí zůstala jako trvalé poznávací znamení. Rodiči této klisny jsou Némó a Nóra.

Co čeká projekt Návrat divokých koní v příštích letech?

Do Zlaté stepi v Kazachstánu plánuje Zoo Praha uskutečnit transporty i v příštích letech, tak aby byla zajištěna životaschopná a stabilní populace. Koně budou také v rozlehlých kazachstánských stepích nadále monitorováni odborníky.

Zoo Praha souběžně už od roku 2019 intenzivně pracuje na přípravě návratu koní Převalského i do východního Mongolska. Projekt dostal podporu mongolského prezidenta, Uchnágína Chürelsücha, který nad ním letos v květnu převzal oficiální záštitu.

Jako nejperspektivnější lokalita bylo určeno Údolí klášterů. Výběru však předcházely dlouhé a pečlivé přípravy. Prvním krokem byl průzkum vybraných lokalit prostřednictvím satelitních dat, která poskytla klíčové informace o vegetačním pokryvu, dostupnosti vody, klimatických podmínkách a dalších faktorech. Na základě těchto údajů byly z širší oblasti vytipovány čtyři konkrétní lokality. Dle výsledků dalších studií, které se zaměřily například na výzkum možných nemocí přenášených klíšťaty, a terénních výzkumech odborníků, se až později ukázalo být nejvhodnější právě Údolí klášterů. V současnosti probíhá plánování výstavby reintrodukčního centra, které by mělo vyrůst v blízké budoucnosti.

Projekt Návrat divokých koní započal v roce 2011. Od té doby dopravila Zoo Praha do oblasti západního Mongolska, Džungarské Gobi, celkem 34 koní Převalského, z toho 33 klisen. Ty během let přivedly na svět více než 80 hříbat a dnes už se dočkaly i více než deseti vnoučat, a dokonce prvních pravnoučat. Ve stepi nadále probíhá monitoring tamní populace i nezbytná péče, včetně podpory místních strážců. Zoo zároveň dlouhodobě přispívá k ochraně samotné Přísně chráněné oblasti Velká Gobi B. V rámci této podpory bylo v uplynulých letech pořízeno několik terénních vozidel a motocyklů, vyvrtána studna, rekonstruována nemocnice v blízké vesnici a financováno množství výzkumných projektů.

Navzdory velmi tuhým zimám, které v posledních několika letech Mongolsko sužují a které přinášejí i ztráty mezi koňmi, je místní populace schopna ztráty nahradit a není třeba přistupovat k dalším transportům z Evropy. V současnosti Zoo Praha směřuje své úsilí především do nových oblastí původního výskytu tohoto druhu.

Sbírkové konto Pomáháme jim přežít

Návrat divokých koní do asijských stepí, ochrana goril a luskounů ve střední Africe nebo třeba záchrana supa mrchožravého v jižní Evropě. Nejen tyto projekty mohou lidé podpořit na našem sbírkovém kontu Pomáháme jim přežít. Zoo Praha totiž není jen chovatelskou a vzdělávací institucí, intenzivně usiluje také o podporu ohrožených druhů zvířat přímo v jejich domovině – in situ.

Záchranné projekty Zoo Praha mohou lidé podpořit zasláním libovolné částky na naše sbírkové konto Pomáháme jim přežít – číslo účtu 43-6804660247/0100. Libovolnou částkou můžete podpořit i třeba ochranu gaviálů v severní Indii a další projekty.

QR Platba